

Plan

Handlingsplan Oskarshamns kommun - Kretslopp Sydost avfallsplan

Handlingsplan Oskarshamns kommun - Kretslopp Sydost avfallsplan

Ansvarig för dokumentet: Kansli- och utvecklingsenheten

Omfattar: Alla verksamheter inom Oskarshamns kommun

Informationsklass: Öppen

Publicering: Författningssamling

Beslutsinstans: Kommunstyrelsen

Fastställd:

Reviderad:

Gäller från och med:

Giltighetstid:

Ersätter:

Diarienummer:

Innehåll

Handlingsplan	4
Omfattning, syfte och ansvarsfördelning	4
Avfallsplanens visionära mål	4
Utveckling inom avfallsområdet	5
Målområden och åtgärder	7
Målområde 6 - Avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna	7
Målområde 7 - Förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer	8
Målområde 8 – Fysisk planering	9
Målområde 9 – Nedlagda deponier	10

Handlingsplan

Omfattning, syfte och ansvarsfördelning

Denna handlingsplan omfattar Oskarshamns kommuns arbete med den antagna avfallsplanen för perioden 2023–2030 som Kretslopp Sydost tagit fram i samverkan med samtliga medlemskommuner. Kretslopp Sydosts medlemskommuner har särskilt ansvar att arbeta med fyra av de nio målområden som finns i den gemensamma avfallsplanen. Handlingsplanen ska beskriva vad och hur Oskarshamns kommun ska göra för att bidra inom respektive utpekade målområde under perioden 2024 – 2030. Målområdena som omfattas är följande:

- Målområde 6 – Avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna
- Målområde 7 – Förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer
- Målområde 8 – Fysisk planering
- Målområde 9 – Nedlagda deponier

Kommunstyrelsens kansli- och utvecklingsavdelning är inför kommunstyrelsen och Kretslopp sydost ansvarig för samordning och uppföljning av handlingsplanen, samtliga av kommunens förvaltningar har deltagit i framtagandet av åtgärderna och nämnderna har haft möjlighet att yttra sig under en remissperiod.

Samtliga nämnder och styrelser förväntas bidra till handlingsplanens genomförande och de verksamheter som har ett särskilt samordningsansvar för respektive åtgärd ska återrapportera till respektive nämnd årligen. Kansli- och utvecklingsenheten redovisar en sammanställning av åtgärderna till kommunstyrelsen årligen.

Avfallsplanens visionära mål

”Medlemskommunerna inom Kretslopp Sydost ska till år 2045 nå ett samhälle baserat på cirkulär ekonomi. Material och resurser i samhället är förnybara, giftfria och recirkuleras, vilket minimerar avfallet och kan minska nedskräpningen i samhället. En hög tillgänglighet till insamlingssystem för kommunalt avfall och producentansvarsmaterial i den fysiska planeringen skapar goda förutsättningar för recirkulering av resurser i samhället. ”

(Avfallsplan 2023-2030, Kretslopp Sydost)

Medlemskommunernas interna arbete är avgörande för att nå visionen och målsättningarna i avfallsplanen samt att bidra till nationella och globala mål. Den offentliga upphandlingen i Sverige omsätter cirka 800 miljarder kronor årligen och står för ungefär hälften av de totala territoriella klimatutsläppen. För att Sverige ska kunna uppfylla sina internationella klimatåtaganden är det därför avgörande att införa effektiva och målinriktade upphandlingsrutiner.

Utveckling inom avfallsområdet

EU:s Gröna giv förutsätter att vi eftersträvar en ökad grad av cirkularitet som en förutsättning för fortsatt tillväxt. Agenda 2030 med de globala målen ger en vägledning i arbetet hur vi ska bidra till ett hållbart samhälle.

Nationellt pågår ett stort arbete för att både minska mängden avfall – att förebygga det – och att få in så mycket av avfallet som möjligt i kretslopp, i enlighet med stegen i avfallstrappan (bild nedan).

Figur 1 Avfallstrappan

Avfallsområdet är under stark utveckling och flera nya lagar, förordningar och riktlinjer tillkommer under handlingsplanens arbetsperiod. Nedan är några av de nya bestämmelserna för förpackningsinsamling som träder i kraft år 2026 och 2027.

Insamling av hushållens förpackningsavfall:

- 1 jan 2027 införs fastighetsnära insamling- det betyder att pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar sorteras och samlas vid varje fastighet.
- 1 jan 2027 införs sortering och insamling av skrymmande förpackningar av papper och plast vid lättillgängliga samlingsplatser

Insamling vid populära platser

- 1 jan 2026 införs sortering och insamling av pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar på torg och i parker som uppfyller följande kriterier:
 1. större än 2 000 kvadratmeter,
 2. där det uppkommer betydande mängder förpackningsavfall, och
 3. där kommunen har renhållningsansvar.

- 1 jan 2026 ska avfall som består av plastförpackningar också samlas in på andra populära platser där;
 1. det uppkommer betydande mängder sådant förpackningsavfall, och
 2. kommunen har renhållningsansvar

Målområden och åtgärder

Målområde 6 - Avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna

"Kommunerna ska jobba för cirkulär ekonomi, genom avfallsminimering, återbruk och materialåtervinning inom den egna verksamheten, såväl förvaltningar som bolag."

(Avfallsplan 2023-2030, Kretslopp Sydost)

Nuläge

I Oskarshamns kommun finns det ingen gemensam standard eller några beslut för avfallsminimering, återbruk och materialåtervinning inom de egna verksamheterna. Det finns verksamheter där avfall sorteras för materialåtervinning, men det sker inte överallt. Det finns i dagsläget inte heller några gemensamma rutiner för återbruk av exempelvis kontorsinredning, elektronik eller byggmaterial.

Inom kommunens kostverksamhet finns ett aktivt arbete med svinminskning och detta följs upp via vägningar av svinn. Enligt energi- och klimatplanen ska matsvinnet i kommunens kostverksamhet i förskola och skola 2025 ha minskat med 10 procent jämfört med 2022 års 19g/portion. Till år 2026 ska minskningen vara 13 procent

Åtgärder

1. Genomföra en nulägesanalys/kartläggning över vilka olika avfall som uppstår i kommunen som organisation och dess bolag, var de uppstår, vilka mängder som uppstår samt dess farlighet. Redan befintliga möjligheter till sortering bör även de pekas ut i analysen samt. Analysen görs per verksamhet alternativt arbetsplats då det bedöms lämpligt.

Nulägesanalysens syfte ska vara att ge konkreta åtgärder för att minska mängder avfall som uppstår genom att förebygga/minska inköpen, öka återbruk, öka återvinningsgraden men även minska avfallets farlighet. Arbetet ska resultera i kommungemensamma riktlinjer.

Samordningsansvar: Utvecklingsenheten

2. Kartlägga hur flödena ser ut för kommunens kontorsinredning med syftet att utreda om det finns möjligheter att förebygga/minska inköp, öka återbruk och minska avfall. Analysen ska beskriva kostnad för inköp årligen, vad som sker med möbler som byts ut – hur mycket återbrukas och hur mycket blir avfall. Analysen ska även undersöka hur stor besparing i kr och CO2 som eventuellt kan göras genom att arbeta aktivt med frågan. Åtgärder utifrån kartläggningen läggs sedan till i en reviderad handlingsplan för avfallsplanen.

Samordningsansvar: Utvecklingsenheten

3. Öka kunskapen om hållbar upphandling hos kommunens medarbetare med inköpsansvar samt ta fram lokala riktlinjer för hållbar upphandling utifrån Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier. Riktlinjerna ska ta utgångspunkt i avfallshierarkin och vara ett stöd för beställare inom de olika kategorier som kommunen upphandlar.

Samordningsansvar: Ekonomiavdelning och utvecklingsenhet

Målområde 7 - Förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer

"Nedskräpningen i kommunerna ska minska, såväl på land som i vattendrag, sjöar, hav och den kustnära miljön."

(Avfallsplan 2023-2030, Kretslopp Sydost)

Nuläge

I SCB:s medborgaundersökning 2023 svarade 55 procent av respondenterna att nedskräpning är ett mycket eller ganska litet problem i Oskarshamns kommun, detta kan jämföras med riket där andelen var 58 procent. Nära hälften av de svarande i Oskarshamn anser alltså att nedskräpning är ett problem. I Oskarshamns kommun finns ett stort antal papperskorgar och latriner, fördelade enligt nedan:

- Oskarshamn centrum: 110st latriner och papperskorgar
- Kolberga: 6st
- Emmekalv: 4st
- Påskallavik/Vånevik: 14st
- Södertorn/Gröndal: 11st
- Figeholm: 18st
- Fårbo: 5st
- Kristdala: 9st

I Oskarshamns kommun görs i dagsläget inga regelbundna skräpmätningar.

Åtgärder

1. Kartlägga var nedskräpning sker och i vilken utsträckning, i syfte att kunna prioritera insatser för minskad nedskräpning.

Kartläggningens syfte ska vara att ge konkreta åtgärder för att minska nedskräpning. Åtgärderna läggs sedan till i en reviderad handlingsplan för avfallsplanen.

Samordningsansvar: Tekniska kontoret och fritidskontoret

2. Kontrollera utemiljöer vid verksamhetstillsyn, med fokus på hantering av förpackningsmaterial.

Samordningsansvar: Samhällsbyggnadskontoret

3. Oskarshamns kommun ska årligen delta i Håll Sveriges Rents två kampanjer:
- **Skräpplockardagarna** – under mars-maj, målgrupper är förskolor, grundskolor, gymnasier samt barn- och ungdomsföreningar. Medel behöver finnas för hjälpmedel för skräpplockning och för bidrag för de föreningar som är med.
 - **Hela Sverige plockar skräp** – kampanjdag runt den 20 september årligen. Målgrupp är allmänheten med marknadsföring som riktar sig till alla + 18 år. Fokus på kommunikation gentemot invånarna samt kampanj för medarbetare internt.

Samordningsansvar: Tekniska kontoret, fritidskontoret och kommunikationsavdelningen

Målområde 8 – Fysisk planering

”Alla som bor och verkar i Kretslopp Sydosts kommuner ska på ett enkelt sätt, med hög tillgänglighet till insamlingssystemen, kunna lämna sitt avfall samt återvinna material. Det bör vara enkelt för Kretslopp Sydost att sköta sitt uppdrag i den planlagda miljön.”

(Avfallsplan 2023-2030, Kretslopp Sydost)

Nuläge

Oskarshamns kommuns mall för detaljplaner innehåller i dagsläget en standardskrivning kring att avfallshantering ska ske i enlighet med Kretslopp Sydosts renhållningsföreskrifter vad gäller bland annat tillgänglighet, utformning av miljörum och utställningsplatser för avfallskärl eller dylikt. Vid bygglov utgör renhållningsföreskrifterna riktlinje för exempelvis vändzoner och vägbredd.

Åtgärder

1. Samhällsbyggnadskontoret och tekniska kontoret sätter sig väl in i krav för nya typer av kärl och fordon för fastighetsnära insamling och utreder var i kommunen som fastighetsnära insamling från 2027 kan komma att bli svårare på grund av platsbrist eller framkomlighet. När systemet införs och kärl placeras ut är man behjälpliga med att hitta platsspecifika lösningar där så krävs.
Samordningsansvar: Tekniska kontoret och Samhällsbyggnadskontoret
2. Tekniska kontoret, fritidskontoret och samhällsbyggnadskontoret sätter sig väl in i krav för insamling av förpackningsavfall på offentliga platser och tar fram en plan för placering samt typ av kärl.
Samordningsansvar: Tekniska kontoret, fritidskontoret och samhällsbyggnadskontoret.
3. I planer för nya kommunala verksamheter ska goda förutsättningar skapas för sortering och insamling av förpackningar.

Samordningsansvar: Samhällsbyggnadskontoret, fritidskontoret och tekniska kontoret

Målområde 9 – Nedlagda deponier

”Enligt Naturvårdsverkets Metodik för Inventering av Förorenade Områden (MIFO) ska i första hand de förorenade områden som tilldelas riskklass 1 och 2 prioriteras för vidare utredningar och åtgärder. Målen i avfallsplanen anger också att deponier i riskklass 1 och 2 är de som ska prioriteras för utredningar och åtgärder.”

(Avfallsplan 2023-2030, Kretslopp Sydost)

Nuläge

I Oskarshamns kommun finns idag inga deponier med riskklass ett. Det finns nio kommunala deponier med riskklass två, av dessa kommer sju att vara undersökta vid utgången av 2024. Vidare finns det 16 deponier med riskklass tre. Deponier som tilldelats riskklass tre och fyra kommer inte att prioriteras för undersökningar eller åtgärder, då risken för att dessa ska påverka människors hälsa eller miljön bedöms som liten. Då det i Oskarshamns kommun finns ca 110 potentiellt förorenade objekt som tilldelats riskklass ett och två eller branschklass två kommer dessa att prioriteras i första hand.

År 2028, när alla kommunala nedlagda deponier är undersökta enligt MIFO fas två ska en prioriteringsordning av de deponier som tilldelas riskklass två enligt MIFO fas två göras. Prioriteringsordningen ska ligga till grund för i vilken ordning deponierna är aktuella att åtgärda. Därefter ska en deponi åtgärdas per år (av de deponier som tilldelas riskklass ett eller två enligt MIFO fas 2) under en tioårsperiod.

Åtgärder

- Senast 2027 ska samtliga kommunala deponier i riskklass 1 och 2 ha utretts enligt MIFO Fas 2.
- Senast 2040 ska samtliga kommunala deponier i riskklass 1 och 2 ha åtgärdats enligt gällande lagstiftning.

Samordningsansvar: Samhällsbyggnadskontoret och tekniska kontoret